

## **Uprchlíci z Libye rozdělují Evropu**

**Martin Rozumek**

### **Abstrakt:**

Ředitel Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU) se zamýšlí nad reakcemi členských států Evropské unie na příliv uprchlíků z Libye.

\*\*\*

Více než 600 uprchlíků se utopilo jen v tomto roce ve vodách Středozemního moře na své cestě za bezpečím a lepší budoucností. Organizace Fortress Europe (Pevnost Evropa) uvádí přes 10 tisíc mrtvých uprchlíků na evropských hranicích od roku 1988. To je počet obětí plně srovnatelný se středně velkou válkou.

Současný konflikt v Libyi má podle údajů Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) za následek útěk necelých 670 tisíc lidí. Z toho přes 4 tisíce uprchlíků dorazilo do Itálie, asi tisícovka na Maltu. Tunis hlásí 314 tisíc lidí, kteří přišli z Libye, Egypt 250 tisíc, Niger 60 tisíc uprchlíků. Právě v poušti směrem k jižním hranicím Libye se odehrávají skutečná lidská dramata, ve kterých tisíce lidí na útěku bojují o holé přežití z důvodu nedostatku vody a základních potravin. Jen IOM v unikátní zachranné operaci pomohl v návratu do vlasti více než 120 tisícům běženců z Libye.

Už z těchto čísel je patrné, jak nepřiměřená je současná panika Evropské unie. Itálie spolu s Francií volá po změně Schengenu a znovuobnovení hraničních kontrol. Italové dokonce navrhnou změny nedávno schválené Lisabonské smlouvy. Tuto unijní hysterii kromě několikatisíc uprchlíků z Libye vyvolalo necelých 30 tisíc uprchlíků z Tunisu, kteří dopluli na italský ostrov Lampedusa a chtějí se většinou dostat k příbuzným do Francie. Maltané změny Schengenu odmítají, předseda Evropské komise Barroso je připouští, Řekové volají po revizi Dublinského nařízení, které určuje odpovědný stát za projednání azylové žádosti, Němci se tváří, že žádná krize neexistuje, a Češi s Rakušaný hrdě hlásí připravenost obnovy hraničních kontrol v řádu několika dní.

Italská azylová politika byla ostudná již před příchodem Tunisů na Lampedusu. Italové v rozporu s Úmluvou o právním postavení uprchlíků již od roku 2009 automaticky hromadně

navraceli všechny běžence do Libye, která přitom nedodržovala ani základní standardy ochrany lidských práv, zadržovala běžence bez soudu v otřesných vězeňských podmínkách nebo je vyvážela daleko do pouště, kde je zanechávala svému osudu. Odměnou Kaddáfímu byla čilá jednání a smlouvy o finanční podpoře EU v hodnotách desítek milionů EUR pro budování migračních "kapacit" diktátorského režimu. Ne náhodou byla jednou z prvních Kaddáfího výhrůžek po vypuknutí konfliktu hrozba uvolnění libyjských stavidel nelegální migraci do Evropy.

Evropa by si měla konečně přiznat, že shody na společné migrační a azylové politice není schopna. Společná azylová politika nefunguje, protože nelze přinutit řadu členských států EU ani k tomu, aby udělily azyl byť jen několika procentům žadatelů. Jednání o revizi již přijatých minimálních standardů azylových směrnic uvázla téměř u všech z nich na mrtvém bodě. Společná migrační politika spočívá pouze ve shodě na přijímání vysoce kvalifikovaných cizinců ze třetích zemí, zesilování kontrolních mechanismů na vnějších hranicích a budování absorpčních kapacit často zjevně nedemokratických zemí. Migrační realita jednotlivých členských zemí EU je pak natolik odlišná, že společného jmenovatele s výjimkou restrikce nejsou unijní státy prostě schopny nalézt.

Správnou reakcí, i vzhledem k demografické prognóze stárnutí obyvatelstva a tragédiím ve Středozezemní moři, by naopak měl být systém transparentního přijímání zahraničních pracovníků, podpora slučování rodin, nabídnutí kvót pro přesídlení (*resettlement*) například těm nejohroženějším uprchlíkům v Libyi - hlavně ze Somálska, Súdánu a Eritrey. Daleko větší důraz musí být kladen na hledání dobrých praxí v oblasti integrace cizinců a samozřejmě na podporu těch zemí v okolí konfliktů, které narozdíl od Evropy své hranice běžencům neuzavírají. Jen na okraj, a nejen pro dvojici Berlusconi - Sarkozy, devět z deseti uprchlíků z Libye našlo v Tunisku přístřeší v hostitelských rodinách nebo komunitách.

*Článek vznikl v rámci projektu Regularizace jako jeden z nástrojů v boji proti nelegální migraci, který je financovaný z prostředků Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost a státního rozpočtu ČR.*

#### **O autorevi:**

*JUDr. Martin Rozumek je ředitelem Organizace pro pomoc uprchlíkům (OPU).*